

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov manj po 40 stotink. — Osmrtice, zalivalne, poslanice in vabila po L. — Oglasi denarnih zavodov manj po L. 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročena in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57

K izjavam ministra Sforze o novih jugoslovenskih državljanih Italije

Italijanski minister za vnanje stvari, grof Sforza, je govoril v italijanskem parlamentu tople besede o novih državljanih Italije. Rekel je doslovno: »Moramo končno imeti poguma, da izjavimo, da ljubezen do naše domovine ne sme pomenjati poziranja čustev drugega plemena, četudi je to mlado in neslavne zgodovine. Da se uresniči kletka Danteja, ki na nesmrtn način označa meje Italije v Karneru; da si zagotovimo južnsko mejo, ki jo je posvečila kri naših vojakov; smo morali sprejeti v svojo sredo tudi stotine tisocev Slovencev. In tem Slovincem, ki jim bo prikladno, da ostanejo v stiku s svojimi naravnimi, toda nad vse italijanskimi (italianissimi) središčema — Gorico in — tom — hočemo zagotoviti najširoko svobodo jezika in kulture. To bo za nas castna obveza in čin politične modrosti. Gotovi smo torej, da se bodo naši novi državljani tudi v tem pogledu hitro čutili zadovoljne, da pripadejo veslovljasti, ki močna zbog svoje neprimerne kulture — spojujejo z nežno skrbjo njihovo lokalno življenje.«

»Ali pa bi bilo modro, ako bi Italija preko novega zveze mere pretvorila svoj sčelastni značaj naroda, enotnega po plemenu in jeziku, kakor ni nobeden drugi na svetu? Ali bi bilo previdno, ako bi ustvarjali kitajski zid tam, kjer hočemo imeti svobodne in mirne poti prevoza?«

»V kratkem se prično v Rimu in Belggradu konferenca za ustvaritev in razvoju tesnih finančnih, gospodarskih in kulturnih odnosov med dvema narodoma. To se čini produktivno izidovito izpolnitelje medsebojno. V novi atmosferi, ki nastane izginje polagoma na obeh straneh grenkosti in taina mržnja, ki jih je ostavila dolga nevihta.«

Tako je govoril minister Sforza v italijanskem parlamentu dne 26. novembra 1920. Priznavamo hitro in brez pridržanja govoril je lepo! Besede, ki utegnejo fascinositi na prvi mah. Nas pa ne začne voljujelo in nas ne morejo pomiriti! Svečano nam obljublja razsežno svobodo jezika in kulture. Ali tu je veliko prašanje: kak obseg ima za tega ali onega noim svobode in kulture. Svoboda je le relativni pojem. Sedanjih tokašnih oblastniki n. pr. se ponašajo, da so bili že doslej, v teh dveh letih okupacije skrupulozno pravični in do skrajnosti liberalni napram nam. Tako bo poim svobode, ki naj jo Italija dovoli svojim jugoslovenskim državljanom, kak naciponost? La Federzoni bi tolmacil tako, kak Salvemini drugače, kak Cossattini zopet drugače! Svoboda in pravice se morajo konkretizirati! Sforza nam pač obljublja, da nam Italija hoče dati pravice in svobodo, nič pa ni povedal, kake bodo te pravice in ta svoboda in kako daleč da bodo segale?!

Sforza je rekel lepo, da treba poguma do odkrite besede. Bodi dovoljena odkrita beseda tudi nam. Ni nas pomiril, njegove izjave nam ne podajajo vere in čuta varnosti. Obljublja nam poleg svobode kulture in jezika tudi — »naravna središča«. V isti sapi pa označa ta središča kot — italianissimi! S tem je rečeno — vsaj ni razumemo tako — da se v teh središčih ne bomo smeli narodno uveljavljati in da ne bomo imeli nobenih pravic, niti ne pravice do svobodnega kulturnega snovanja! Hvala lepa! Gospod Sforza nam z eno roko daje, z drugo pa jemlje stotero!

In — kar je neizmerne pomembnosti — Kdo je gospod grof Sforza? Danes je minister Italije za vnanje stvari. Ali bo še jutri? Bodo li naslednike vezale njegove — besede?! Beseda ni nič, je pena, v hipu jo čujemo, v prihodnjem hipu je ni več. Pomiril bi nas bil, če bi bil konkretno označil svobodo in pravice, ki jih bomo uživali, in če bi bil izjavil, da se ta svoboda in te pravice zagotovejo z zakonom! Saj smo videli kako je bilo z nami v Avstriji! Naše pravice so bile celo kodificirane. In vendar se nam na praktičnem izvajaniu delali težave pod to ali ono pretezo in so delali z nami, kar so hoteli! A sedaj naj bi se zanašali le na besedo?! Verjemo, da Sforza pošteno misli s svojimi obljubami! Dosedanje postopanje z nami se opravičuje, češ, da so bile izredne razmere — vojno stanje. Ali, kdo nam more dati jamstvo, da ne bodo nienovi nasledniki iskali in da ne najdejo kake druge preteze za povsem drugačno — neliberalno in naravnost nasilno — postopanje, nego nam je obljublja grof Sforza?!

Zato nas more pomiriti le zakonita zagotovitev, da bomo uživali isto mero svobode in pravic, ki je peščici Italijanov zagotovljena celo pod mednarodnim varstvom!!

To je naša odkrita beseda v tem sodnem trenutku, ki naj nam je Sforza ne šče v zlo! Izreči smo jo morali z vso odkritostjo in lojalnostjo: radi sebe, radi bodoče usode »novih jugoslovenskih državljanov Italije«, pa tudi radi bodočega razmerja med italijanskim kraljestvom in vsem jugoslovenskim plemenom!

Italijanska zbornica odobrila rapalsko pogodbo

Ministrski predsednik stavil vprašanje zaupnice — Giotiti o usodi primorskih Jugoslovenov

RIM, 27. Ker se je včeraj zaključila splošna razprava o rapalski pogodbi, so se danes razvijale posamezne resolucije.

Reformistični socialisti Celli je predložil resolucijo, v kateri odobrava rapalsko pogodbo kljub popustitvam, ki da jih je italijanska vlada dovolila. Socijalni demokrat Alessandri je ugotovil, da živi »Julijska Benečija« že dve leti pod izjemno vladavino, in poudarjal, da ustvarja propagando nacionalističnih združenj iredentizem. Obžaloval je dogodke v Puli, tekem katerih so se vedle oblasti pasivno, kakor se vedejo tudi drugače v sličnih priložnostih, in opozoril, da morejo imeti taka nasilja politične posledice v škodo dalmatinskih Italijanov, vsled česar bi morali nacionalisti prvi obžalovati tako vedenje italijanskih oblasti. Zahteval je, naj čim prej preneha veljavnost izredne oblasti, ki je dana vojaškim oblastim in kraljevin komisarjem, in naj se omogoči onemu ljudstvu, da si izvoli svoje občinske upravitelje in prave zastopnike v parlamentu. Končno je poudarjal, da rapalska pogodba nudi jamstva za italijanske državljane v krajih priklapljenih Jugoslaviji, toda ne nudi nikakih vzajemnih jamstev za narod slovenskega jezika, ki je priklapljen Italiji. Zaključil je svoj govor, proseč naj se postopa z državljani slovenskega jezika v Juljski Benečiji enako, kakor z državljani italijanskega jezika, ter poudarjal, da bo socialistična skupina znala braniti tudi njih proti vsakemu nasilju in razredni krivici.

Ljubalet Falbo je predložil resolucijo, v kateri odobrava rapalsko pogodbo in izraža upanje, da se bo začela vzhodna politika, ki bo bolj odgovarjala potrebam in težnjam nove Italije.

Neodvisni socialisti Lombardi je predložil resolucijo, v kateri odobrava rapalsko pogodbo kot najmanjše zlo, ki je mogoče po dolemem premirju, ker samo avtonomija Dalmacije bi bila zažamčila pravice slovenskega in italijanskega naroda, ki živita tam skupaj.

Zmerni konstitucionalci je predložil tole resolucijo: »Zbornica odobrava pogodbo pod 12. 11. pošila radostne pozdrave Reki, ker je dosegla suverenost z neizmernimi žrtvami, in srečna, da more srečati v državo z drugimi italijanskimi brati patriotični Zader, izražajo željo, da bi se dobri odnosi, proglašeni v Rapallu, razvili v skupno korist obeh pomirjenih narodov in Evrope, zaupajoč, da bodo narodnostne skupine, ki so ostale izven tozadevnih meja, deležne vseh iskrenih garancij najbolj svobodne gojitve jezika, kulture in vere ter globokoga spoštovanja, ki ga zahteva njihov posebni položaj, ter priporočajo vladi, naj brani v prihodnjih pogajanjih visoke ideale našega plemena in najvišje interese državnega gospodarstva na Jadranu.«

Po dokazovanju, da Italija ni imperialistična, je govornik poudarjal, da je komisija, ki je proučevala versalsko pogodbo izrazila željo, naj bi se dala Nemcem, priklapljenim Italiji upravna avtonomija, in izrazil prepričanje, da se bo na isti način postopalo tudi s Slovani — vključenimi v nove meje — katerim se bo zažamčila svobodna gojitve njihovega jezika in vere. Govornik je zaključil svoj govor, zagotavljajoč, da Italija ne bo pozabila na svoje dalmatinske sinove, ki jih je morala sedaj, vsled težavnih razmer zapustiti.

Bojovník Benelli je predložil resolucijo, v kateri izraža, da ne odobrava rapalske pogodbe, ker se z njo žrtvuje Dalmacija.

Socijalni demokrat Lazzari je obžaloval, da rapalska pogodba ne daje istih pravic Jugoslovenom, vključenim v meje italijanskega kraljestva, kakor jih daje dalmatinskim Italijanom, in je predložil resolucijo, v kateri poudarja, da je vzajemnost priznana pravice državljanom tute narodnosti podlaga za ustanovitve mednarodnih mirovnih odnosov. Ker pa tega ne vsebuje rapalska pogodba, ki ima sicer nekoliko zadovoljivih točk, izjavlja, da socialistična skupina ne bo glasovala za njeno odobritev.

Bojovník Sicilian je odobrava pogodbo.

Govor poročevalca De Nave

Govornikom, ki so se udeležili razprave, je odgovoril poročevalca De Nave, ki je izjavil, na tozadevne pripombe, da se smatra ratifikacija pogodbe s strani Jugoslavije potom regentovega odloka za veljavno. Vprašanje luke Baroš je po pogodbi nedotaknjeno. Meja reške neodvisne države se ni mogla drugače določiti, če se je hotelo zažamčiti italijanstvo Reke.

Glede pripombe, da v pogodbi ni priznana vzajemnost postopanja z Jugosloveni, vključenimi v nove italijanske meje izjavlja, da garancije za italijanske Dalmatince ne proizhajajo iz posebnih dogovorov, temveč so vsebovane v mednarodni pogodbi od septembra 1919, ki so jo Jugosloveni sklenili z vsemi državami, in da se garancije glede manjšin, vključenih v italijansko državo,

nahajajo že v italijanskih tradicijah in zakonih, ker Italija da je bila prva med državami, ki je dovolila uživanje vseh civilnih pravic brez klavzule o vzajemnosti.

Govornik priznava težaven položaj, ki ga je ustvarila pogodba Zadru, toda upa da bo njegov razvoj zajamčen, in zaključuje svoj govor poveljujoč dobre strani rapalske pogodbe.

Govor ministrskega predsednika Giolittija

Ministrski predsednik izjavlja, da ne more sprejeti resolucij onih govornikov, ki so proti odobritvi pogodbe. Govornike skrajne levice, ki so obžalovali pomanjkanje vzajemnosti glede postopanja z narodnostmi, ki so sedaj manjšina, opozarja predvsem, da so pravice teh narodnih manjšin zajamčene po pogodbi (?). Če se medtem niso zahtevale garancije za položaj Slovanov, ki se nahajajo v naših mejah, se to ni zgodilo, ker so zastopniki sosedne države vedeli, da Italija, ki je vedno tako radodarno priznavala tujcem pravice, ne bo mogla drugače, nego vestno spoštovati pravice in svobodo lastnih sodržavljanov, naj bodo kakršnekoli narodnosti. (Zivahno odobranje.)

Zahvaljuje se govornikom, ki so predložili in razvili resolucije v prid odobritvi pogodbe in prosil zbornico, naj odobri resolucijo poslance Luzzattija. Duh, s katerim ga je predlagatelj formuliral in nazori, s katerimi ga je razvil, morajo biti skupni vselj zbornici. Zaključuje, da je to prva pogodba, ki ne temelji na nasilju zmagovalcev na premaganih, temveč na prijateljskem in pristranskem dogovoru, ki je zaloz za bodoče mirno priateljstvo in trajen mir med obeh narodoma. (Zivahno odobranje.)

Ministrski predsednik izjavlja, da ministrstvo stavlja vprašanje zaupnice.

Po govoru še nekaterih poslancev se je nato vršilo glasovanje o odobritvi rapalske pogodbe, sklenjene med Italijo in kraljevino Srbijo, Hrvatov in Slovencev in o anektiranih krajih in otokov, priklapljenih Italiji. Zbornica se je izjavila z 215 glasovi za odobritev, 15 poslancev je glasovalo proti, a 40 jih ni glasovalo.

Ostevku dr. Trumbića sprejeta

BELGRAD, 27. Regent Aleksander je podpisal naredbo, s katero se sprejema ostavka ministra vnanjih stvari dr. Trumbića. Njegovo mesto prevzema dr. Vesnić, ki ostane istočasno ministrski predsednik, dokler se po volitvah, ki se bodo vršile jutri, ne sestane nova vlada.

Ne ostaja nam drugače, nego da ponovimo, kar smo o tem vprašanju pisali pred par dnevi: da bi bila po našem mnenju za Jugoslavijo velika škoda, če bi se dr. Trumbić ne povrnil na svoje mesto.

Ispraznitvev Jugoslaviji prislojenega ozemlja

RIM, 27. Jugoslovenski listi so nedavno temu pisali, da bo ozemlje, prislojeno Jugoslaviji, a še zasedeno po italijanski voiski, izpraznjeno decembra meseca. »Messaggero« pravi, da so te vesti samo ugibanja, ki nimajo doslej še nikakršne podlage, ker rapalska pogodba ne vsebuje nobene tozadevne določbe in se bo moglo o tem govoriti še le, ko stopi pogodba v veljavo.

Italijanski konzuli v Dalmaciji

RIM, 27. Po rapalski pogodbi bo dovoljeno dalmatinskim Italijanom, da pišijo za italijansko državljanstvo. Na ta način bo imela Jugoslavija v svojih mejah italijanske državljane, ki bodo pod zaščito italijanskih konzulov v posameznih dalmatinskih mestih. »Temps« pravi, da bodo imeli italijanski konzuli v Dalmaciji večjo oblast nego v drugih inozemskih mestih, ker ne bodo samo diplomatski zastopniki, temveč tudi zastopniki italijanske suverenosti nad dalmatinskimi Italijani. Med grofom Sforzo in drugimi ministri se je že sklenil dogovor, da se da konzulom v Dalmaciji oblast, da rešujejo posamezne zadeve sami, ne da bi morali prej stopiti za tozadevno dovoljenje v Rimu. Za konzule v Dalmaciji bodo izbrani najbolj sposobni funkcionarji. Ovdvisni bodo istočasno od ministra vnanjih stvari in ministrskega predsednika.

Turško vprašanje

Za pregled sevrške pogodbe s Turčijo PARIZ, 26. Parlamentarna komisija za zunanje stvari je slišala danes Franklin Bonillona, glavnega odposlanca medzavezniške parlamentarne komisije, ki se je povrnil iz Carigrada. Franklin Bonillon je zabaval komisijo o sedanjem položaju na vzhodu in je dokazal potrebo, da se pride do neposrednega sporazuma s Turčijo na podlagi pregleda (revizije) sevrške pogodbe v svrhu, da prepreči, da bi Turčija pala v roke boljševizmu.

Sevrške pogodbe Turčija ni ratificirala, kakor je bilo javljeno o svojem času. Tedaj — pred dvema tednoma — so se začele pojavljati vesti o nekakih načrtih za maščevanje s strani zavezniških podpisnikov rečne pogodbe. Toda proti komu naj bi se bilo obrnilo to maščevanje in sprotinastije?

Proti sultanu in njegovi vladi? To bi bilo brezpredmetno, ako se pomisli, da je sultan le rečna figura na propadli Visoki Porti, dočim so pravi gospodarji položaja skoraj povsed po Turškem, razen Carigrada, kjer gospodari medzavezniška komisija — pravzaprav turški nacionalisti, ki so se odvrli od sultana in se pod vodstvom generala Kemal paše (zato se jim pravi »kemalisti«) bojujejo proti sevrski pogodbi, ki je ne priznavajo. Ako bi hoteli torej zavezniški koga kaznovati, bi morali prihajati v prvi vrsti v račun Kemal paša. Edino orožje, ki so ga imeli v rokah proti njemu, je bila Venizelosaova Grška. Toda vsled zavezniškone neprijetnih dosežkov zadnjih grških volitev, jim je palo to orožje iz rok in posledice Konstantinove voline zmaže se že javljajo v obliki umika grških čet v Mali Aziji pred napadi s strani kemalistov. Grško ljudstvo — kdo bi mu mogel zameriti — je izgubilo ono svojo vojevotost, ki jo je imelo ob času svetovne vojne prilikom Venizelosaovega nastopa, kateremu je sledil izgon kralja Konstantina. Gotovo je, da je edca najglavnejših vzrokov Venizelosaovega nepričakovane poraza ravno njegova vojna politika, ki je zahtevala od Grške, da je morala držati v Mali Aziji od 100 do 150 tisoč moči — in to danes, dve leti po sklenitvi miru. Venizelos je izgubil volino bitko na maloazijskem bojišču, bolj kot doma na Grškem.

Vsled tega je Venizelos poraz dobil mednarodno obeležje, tigar važnost se lahko sodi po tem, da so morali zavezniški siliti poseben sešalek samo da pretresejo posledice grških volitev, ki se pojavljajo, kakor se vidi, ravno tam najobčutnejše, kjer je tudi treba iskati vzroka tega poraza, t. j. v Mali Aziji, v Turčiji.

Ni treba še posebej naglašati, da zasleduje Rusija razvoj dogodkov na bližnjem vzhodu s posebno pazljivim očesom. Zveza med kemalisti in boljševiki je gotova stvar in vpliv Moskve na vse te narode srednje in prednje Azije, je tudi znani. Gotovo je tudi, da bo Rusija storila vse, da pokvari zavezniškone že bolj računke, ki so se jim nesumljivo podrli vsled grškega volinoga poraza. In tako postaja razvidno bolj in bolj tudi tu, da se vsa diplomatska borba od premirja sem vodi med zaveznički in Rusijo, naj bo to diplomatsko bojišče tu pa tam še tako prikrito.

In tako postaja vprašanje pregleda sevrške pogodbe zelo resna stvar, ki zna imeti ravno tako resne posledice za razvoj zadev bližnjega vzhoda, ki bojo najbrže koštale entento par novih »zmagovitih umikov« in »plemenitih ponižanj«. Diplomatična zgodovina zadnjih dveh let nas pač uči, da se ni dobro šaliti ne z malimi, ne z velikimi in še najmanj pa z — Rusijo.

PARIZ, 27. »Matins« objavlja sledeče poročilo iz Londona: Občnemu zboru Zveze Narodov je bila predložena s strani velikega števila angleških veljakov prošnja, sestavljena v odločnih besedah, naj se pregleda sevrška pogodba. Naglašajo, da je pogodba pretrda za Turčijo, kar sili muslimansko javno mnenje proti Angliji, ki se smatra kot odgovornica za skrajno teško pogoje, ki so bili Turčiji vsiljeni. Med podpisniki se beležijo tudi vsienke indijske osebe, nekoliko lordov in dva člana doljne zbornice.

Mirovna pogajanja v Rigi nadaljujejo

VARSAVA, 26. Poročila, ki prihajajo iz Rige, pravijo, da se nadaljujejo mirovna pogajanja neprenehoma ne glede na glasove, ki trdijo nasprotno.

Inozemskim kapitalistom dovoljen izvoz iz Rusije

LONDON, 26. Neka zrakovajka iz Moskve javlja, da je dovolil svet komisarijev inozemskim kapitalistom, da smejo prostovoljno izvažati v inozemstvo en del svojih pridelkov izdelanih v Rusiji.

Medzavezniški sestanek in Grška

Izjave ministrskega preds. Leyguesa

PARIZ, 26. Pri svidenju, ki ga je dovolil dopisniku »Petit Parisien« v Londonu je izjavil Leygues, da boste Anglija in Francija, ker ne more priti Giolitti v London in dokler ne pride Sforza, pregledali nekoliko točk, ki zadevajo posebno te dve državi, kot zaščitnici Grške. Oba ministrska predsednika bosta nato proučevala z grofom Sforzo vprašanja, katera Interesirajo Italijo, kakor je sicer že izjavil Leygues italijanskemu poslaniku v Parizu v razgovorih, ki sta jih imela.

Sforza se udeležil razgovorov, kakor hitro prispe v London.

PARIZ, 26. Posebni poročevalca agencije Havas v Londonu piše: Prvo svidenje med Georgesom Leyguesom in Lloydom Georgem je imelo prisrčen značaj. Razgovori med francoskimi in angleškimi zastopniki se pričnejo komaj danes, petek ob 4 popoldne v Downing Streetu. Francoski ministrski predsednik bo rabil predpoldne, da se posvetuje s svojimi sodelovalci. Grof Sforza se bo takoj, ko dospje v London, udeležil razgovorov. Poudariati je, da je angleški tisk sprejel z velikim dopadajenjem besede, katere so bile govorene glede grških dogodkov v francoski zbornici v terek zvečer.

Zaveznički in grško vprašanje

PARIZ, 27. Posebni poročevalca agencije Havas v Londonu piše: Prvi pogovor med francoskimi in angleškimi zastopniki v Downing Streetu je bil kratkotek. Pogovor se je začel ob 16 in je trajal samo eno uro. Bil je posvečen edino izmenjavi vidikov o celokupnosti vprašanj svetovne politike, v katerih sta Francija in Anglija prizadeti. Radi odsotnosti zastopnika italijanske vlade je imel ta pretres samo splošen značaj in se je držal le naštevanja posameznih vprašanj, o katerih bo treba razpravljati. Pričakujejo prihod grofa Sforze bodo francoski in angleški zastopniki proučevali jutri vprašanja, kjer niso italijanski interesi izravno v igri, kot n. pr. vprašanje povračil in ljudskega glasovanja v Gornji Šleziji. Izmenjava vidikov med francoskim, angleškim in

italijanskim zastopnikom o Grčiji se ne bo mogla začeti pred nedeljo ali ponedelkom. Georges Leygues bo brezdvomno prisiljen odlašati s svojim odhodom do ponedeljka zvečer. Potreben bo resen napor, da se doseže pred torkom končna odločitev o zadržanju, ki se ima zavzeti nasproti Grški, in na splošno nasproti vzhodnim zadevam. Angleški krogi se zdi da se držijo za sedaj misli, da je treba čakati razvoj nove orientacije atenske politike. Zaveznički se bojo ravnali po tej politiki v svrhu da določijo potrebne mere. Ne glede na razložbo, ki jo poda s tega stališča angleška vlada, se ne smatra za zelo verjetno, da bi se Foreign Office pridružil kakor uradni manifestaciji. Zdi se prej, da bi bila angleška vlada mnenja, da se mora njeno prizadevanje omejit na poluradno posredovanje pri grški vladi. Že včeraj zvečer se je javljalo iz poluradnega angleškega vira, da pride lahko en zastopnik sedanje grške vlade v London, da se sreča z zastopniki zavezniškone in da jih obvesti o nameranih odgovornih činiteljev grške politike. Misli se, da je med francoskim in angleškim stališčem nekaka razlika bolj glede oblike kot glede bistva, razlika, ki se ne zdi nepremostljiva blagoredeč zelo veliki prisrčnosti, ki je posredovala prvim današnjim pogovorom in ki je povzročila odkritosrčne izraze angleškega tiska, ki se je še enkrat odkril nasproti Franciji povodom prihoda Georges Leyguesa. Zvečer se je zagotavljalo v angleških in francoskih krogih, da se londonska konferenca ne bo končala brez skupne odločitve in da se bo omejila na odobritev skrajnih mer za slični, ko bi se Grška namerila nasproti politiki, ki bi ne odgovarjala dobrohotnosti nasproti tej deželi pod Venizelosaovo vlado. Potrjuje se, da ki neal biti »skizni ministrski predsednik« Rhozisa neklicen v London, da sprejme »povelje« o ukrepih zavezniškone. Na drugi strani bo moral Leygues gotovo še enkrat v London. Zdi se, da se bodo morala rešiti pri tem svidenju vsa še viseča vprašanja.

Vezi med Francijo in Anglijo

LONDON, 26. Veliki listi, med njimi »Times«, »Morning Post« in »Daily Telegraph«, ugotavljajo, da je sedanji sporazum med Francijo in Anglijo dovolj razen in mora napraviti prostor pravi vezli.

Venizelos v Nici

NICA, 26. Venizelos je sprejel razno politične osebe, s katerimi se je pogovarjal nekoliko hipov.

Z občnega zbora Zveze Narodov

Armensko vprašanje pred Zvezo Narodov

LONDON, 26. Socijalni sotrudnik lista »Daily News« v Zenevi zatrjuje, da je bil general Weygand povabljen, naj izrazi z vojaškega stališča svoje mnenje o posredovanju v Armeniji. — Obenem je poslal Svet Zveze Narodov Wilsonu Brzovjavo z vprašanjem, ne bi li Zedinjene države kljub sklepu, da ne bodo sprejemale poslanstev (mandatov) bile pripravljene posredovati kot pogajalec ali posredovalec med Armenijo in kemalisti.

S seje komisije za oboroževanje

ZENEVA, 26. Podkomisija za oboroževanje se je sestala danes prvi krat. Sklenila je naprositi Sir Cecil Husta, jurističnega svetnika za angleške zunanje zadeve, naj predloži poročilo o izdatnem nadzorovanju s strani Zveze Narodov. Na današnji seji podkomisije za sprejem Avstrije in Bolgarije, je priporočal Motta, predsednik helvske konfederacije, naj se Avstrija sprejme.

Avstrija sprejeta v Zvezo Narodov

ZENEVA, 27. V podkomisiji, ki ji je naloženo proučevanje prošnje za sprejem Avstrije in Bolgarske, se je dosegel v načelu sporazum v prilog Avstrije.

Francija in Vatikan

MARSEILLE, 26. List »Echo de Notre Dame« de la Gardes, ki izhaja pod pokroviteljstvom marseilleskega škofa objavlja v današnji jutranji številki članek, tičoč se vzpostavive odnosov z Vatikanom, v katerem se protestira proti v zbornici držanim govorom katoliških poslancev, ki so izražali misel, da bi se ne imeli spremiti takozvani laični zakoni, t. s.: Zakon o ločitvi cerkve od države, šolski zakon in društveni zakon. Članek pravi: Ali ga že imamo, ali ga nimamo, poslanika pri papežu, poštena vlada mora napraviti zakone, ki so neobhodno potrebni... Nova zbornica in vlada naj bi potlačili nekaj členov šolskega zakona in društvenega zakona, in vrnil Franciji progname Francoze...

Avtonomija za Gornjo Šlezijo.

BEROLIN, 25. Državni zbor. V drugem in tretjem čitanju je bil sprejet zakonski načrt o avtonomiji Gornje Šlezije. Nacionalisti so glasovali proti. Zatem se je razpravljalo o resoluciji, ki so jo predložili neodvisni socialisti in ki gre za tem, da se ima imenovati komisija, ki naj pripravi novo organizacijo Nemčije na podlagi naravne združitve raznih dežel med seboj in na podlagi gospodarskih potreb prebivalstva.

Organizacija nove nemške vojske

BEROLIN, 26. Državnozborska komisija je odobrila sledeče oficirske kadre za armado 100.000 mož: tri generale, 14 generalov, 14 generalov divizijskih poveljnikov, 28 generalov brigadniških poveljnikov, 110 polkovnikov, 600 majorjev, 1140 stotnikov in 2096 poročnikov in podporočnikov.

Avstrija protestira proti zasedbi Landsbuta na Tirolskem s strani italijanskih čet

RIM, 27. Kakor se govori, je avstrijska vlada poslala po predlogu dr. Schumacherja, predsednika obmejnega urada v Innsbrucku italijanski vladi protest zaradi zasedbe Landsbuta na Krakensbergerju. Delo mednarodne obmejne komisije se je medtem tudi ustavilo, ker se ni mogel doseči sporazum med avstrijskimi in italijanskimi zastopniki, zaradi vprašanja, h kateri državi naj pripade neka obmejna železniška postaja. Komisija se je preselila iz Innsbrucka v Verono, kjer se razide. Sklica na bo zopet spomnila. Tako je meja med Italijo in Nemško Avstrijo na Brennerju na nekaterih točkah še vedno nedoločena.

Velika eksplozija v smodnišnici Rossi v Vergiatu

MILAN, 26. Ob 13¹⁵ se je dogodila zelo močna eksplozija v tovarni smodnika Rossi v Vergiatu, kjer je bilo zaposlenih nekoliko sto delavcev pri razkladanju aeroplanskih bomb. Sledila sta dva druga zelo močna poka. Mnogo hiš se je podrlo, a prebivalstvo v Vergiatu je v paničnem strahu udrla na ulice. Iz Milana, Varese, Galliarate, Sesto, Calende in drugih krajev so odšli tisoči oddelki s pomočjo, ogniegasci in vojaštvo in tudi milanski prefekt in druge vojaške in civilne oblasti. Nekoliko oseb je bilo ranjenih in bati se je, da je tudi žrtev. Do sedaj se javlja o štirih mrtvih med vojniki, ki so prišli na pomoč in en ogniegasec da je bil tudi ubit. Smodnišnica je v plamenu. Železniška Cellerate-Domodossola je pretrgana. Veliki eksplozije niso še bili ugotovljeni. Delo vojaštva in požarne brambе za omejitve požarja se nadaljuje.

MILAN, 27. V bolnišnici v Gallarateh in Sommi Lombardi je že preskrbljena petnaeststotna ranjenec in smrtnih sedem trupel oseb, ki so izgubile življenje vsled eksplozije v tovarni smodnika Rossi v Vergiatu. Mrtveci so trije vojniki 37 pehotca, kateri so bili ravno nastopili stražo pri raznosih, en ogniegasec, ki je bil ubit pri pošiljanju delu, ena ženska in dva delavca, ki so bili ne teženji in ena žena kupa pri odvijanju eksplozije, ki so bili podvezli častniki, prišli na kraj nesreče z bližnjega letališča. V Mladatih in v Sassenu so vse hiše poškodovane in nevarne. Eksplozije se nadaljuje. Posočila so došla ob 20. 23 in okoli 2 no noči Čete kr. straže in karabinieri so na mestu in opravljajo preziranje nevarnost svoje delo z veliko požrtvovalnostjo.

Zakonski načrt proti bombam.

RIM, 26. Evo zakonski načrt ministrskega predsednika Giolittija v petkovi sebi italijanske zbornice, za potlačanje rabe orožja:

Člen 1. Kdorkoli brez upravičenega razloga nosi, ima in hrani eno ali več ročnih bomb in druga eksplozivna in užilna orodja kakršnekoli vrste, se kaznuje z zaporom od 2-5 let in s posebnim nadzorstvom varnostne oblasti skozi pet let. Ako je bil kaznjenec že prej kaznovan radi pregreška iste naravi, radi prestopa tistočega se orožja ali raznesil, ali zaradi zločina proti osebi ali lastnini se lahko kaznuje s prisilnim bivališčem.

Člen 2. Določbe predločnega člena se uporabljajo tudi proti onemu, kateri bi brez upravičenega razloga nosil, imel in hranil raznesila.

Člen 3. Če sodeluje več oseb pri teh pregreških, je vsak sokravec in udeleženik enako podvržen določbam 1. člena. Iste odredbe se primenjujejo na pospeševalce in skrivalce.

Člen 4. Kdorkoli kot skladiščnih ali čuvaj v smodnišnicah, delavnicah, vojašnicah in drugih javnih ali zasebnih skladiščih ali kakorkoli kot hranitelj ročnih bomb, raznesljivih in užilnih orodij, ali raznesljivih snovi po nepredvidnosti, nemarnosti ali preziranju predpisov, ukazov in discipline omogočuje odnašanje varovanih stvari, se kaznuje z zaporom od 1-3 let. Tej kazni se lahko doda posebno nadzorstvo varnostne oblasti.

Člen 5. Izvršitev kazni, naloženih zaradi pregreškov, kakor jih vsebujejo predločeni členi, se ne more odgoditi v smislu člena 523. kaz. zak.

Člen 6. Izvzeti od kazni so tisti, ki tekono 20 dni po razglasitvi tega zakona naznanijo in izročijo varnostni oblasti ali tam, kjer je ni, poveljništvu kr. orožnikov, bombe in raznesljiva orodja in snovi, ki jih imajo ali hranijo.

Vrenje na Španskem

BARCELONA, 26. V vsej katalonski pokrajini se dogajajo atentati. Predsednik svobodnega sindikata Rous in en delovodja sta bila napadena in ubita. Ker se je izvršilo nekaj aretacij, je bila proglašena splošna protestna stavka.

MADRID, 26. Pekarne so po večjem delu zaprte. Kljub posredovanju vojakov krije izdelovanje kruha samo peti del potrebne količine.

Irske grozote

Areacije kolovodij na Irskem

LONDON, 26. Poleg začasnega predsednika irske republike je bil aretirani tudi profesor John Mac Moill, poslanec in organizator sinfajnovskih prostovoljcev, in nekoliko drugih poglavarjev gibanja.

Bomba v delavnici

CORK, 26. Danes je eksplodirala v neki delavnici v Corku bomba, ki je ubila dve osebi in jih ranila pet.

Pogreb umorjenih častnikov

LONDON, 26. Danes se je vršil v Londonu slovesni pogreb onih devetih častnikov, kateri so bili umorjeni prošle nedeljo v Dublinu.

Angleške izgube na Irskem.

LONDON, 26. Nekto poročilo vojnega ministrstva razodeva, da je bilo v mesecu oktobru umorjenih na Irskem 7 oficirjev in 20 vojakov. Skupno znašajo vojaške izgube 32 mrtvih in 88 ranjenih.

Švicarski težaji.

ZENEVA, 27. Lira 23'65; marka 9'375; avstr. krona 1'9325; angl. funt 22'29; franc. frank 30'875; dolar 6'3825.

Dolžnost večine napram manjšini

Drugi časi — stara resnica!

V svojem izdanju od 21. februarja 1897 — pred državnozborskimi volitvami — je priobčila «Edinost» članek, čegar izvajanja so tudi danes — danes še posebno — najaktualnejša. Članek je glasil: Odstavek v proglasu konservativcev o dolžni obzirnosti do manjšin daje povoda »Piccolu«, da dolgo razpravlja o dolžnostih, ki jih imajo parlamentarne večine do manjšin. In kako lepo se čita izvajanja tržaškega lista. Po vseh zastopih — tako zvane sladke besede »Piccolove« — občinski, deželni in državnih, stoji v prvi vrsti obzirni, kakršne že miroljubivost naklada večinam do manjšin. Večina ne sme pozabiti nikoli, da manjšina ni družega nego sodelavec, ki se razlikuje od nje le v tem, da se poslužuje drugih sredstev za isti cilj. Zato da je bila tudi večina mestnega zbora vsikdar jako obzirna do konservativne manjšine.

Ali ne zveni lepo to, kar pripoveduje tu »Piccolo«? Vse je res tako. Načela, ki jih razvija, so lepa, so nepobitna, in skoro bi bili zabeležili redki slučaj, da popolnoma soglašamo z laškimi listom, da ni »Piccolo« na koncu prišel s pridržkom — da vse to velja le tam, kjer manjšina, do katere treba imeti vse ozir, slučajno ni slovenska. Le Slovenci ne sme imeti pravice. — To je namreč kratki zmisel vsega dolgega zvižanja »Piccolovega«. To se pravi po naše, da lepa načela se razobešajo za parado, ako potreba tako nanaša, in zopet se mečejo v kot med staro šaro, ako tako zahteva vsakdanja strankarska potreba in sebičnost. Po »Piccolovem« se seveda zove taka igra z načeli: boj za napredek, za svobodo, za kulturo! Laška gospoda so si priredili svojo posebno moralo.

Nasproti Slovencem ne treba torej toli hvaljene obzirnosti. Morala laške gospode je torej taka-le: Obzirni, pravični, lojalni, miroljubni hočejo biti, a le dotlej, dokler se — ljubi njim, dokler so jim vse pokori slepo, dokler oni, ki misli drugače, nego progressovska gospoda, apatično leži na tleh, da mu gospoda morejo držati peto na tilniku. Lepa načela ostajajo lepa le dotlej, dokler ne bi utegnila koristiti komu, ki ni v krogu progressovcev! Lepi nazori to o pravičnosti in o liberalizmu!

»Piccolo« opravičuje sicer to natezanie in krčenje pravice in načel s tem, da mi Slovenci hočemo spoditi Italijane iz njih hiše. Razsedon človek ve, koliko je vreden ta izgovor. Vedno trobijo v svet, da so oni sami tu in nas da ni. Sedaj pa — da bi opravili svoje gnusno nasilstvo — hlinijo bojazen, da bi jih mi Slovenci utegnili še spoditi iz hiše. Tu stojimo pred alternativno: ali smo Slovenci tu ali nas ni? Ako smo tu, morajo biti obzirni tudi do nas; ako pa nas ni, čemu vsa bojazen pred nami? Kako da smo ravno mi Slovenci glavnim predmetom njih volilnih proglasov in polemik? Čudno res, da jim delo toliko zjage oni, katerega baje — ni! Erkläre mir Graf Öndur! Na vse zadnje bi se morali mi Slovenci s pozornostjo, s katero nas obsipljeta »Independente« in »Piccolo«. Ali valje te pozornosti ostaja »Piccolov« morala, po kateri je človeku dolžnost biti pravičnim le dotlej, dokler se mu zljubi — znakom moralnega propadanja, znakom, da čustvovanju in v misljenju gospode popolnoma menika moralne in etične opore. Morala »Piccolova« kaže, da so ti ljudje že davno vrgli od sebe vse obveznosti, izvirajoče iz prave politične in človeške moralne. To niso propeddniki prave morale, ampak golega nasilja. Toda ne le se stališča moralne, ampak tudi se stališča njih lastne koristi, njih bodočnosti, igrajo jako nevarno igro. Gospoda naj bodo uverjeni, da prej ali slej pridejo časi, ki prinese avstrijskim Slovanom prilike, da bodo mogli vračati milo za drago, ko bodo mogli izvrševati, kar uče sedaj laška gospoda. Le počasi — il tempo è galantuomo! Potem bodo še le videli, po čem in kako diši njih morala. Gospoda se igrajo z ognjem; slepi so v sedanjih areti svojih. Slepi so, ker nimajo pravega razumenja za svoje lastno položenje nasproti Slovanstvu. Mesto da besne v svojih slepih strasti, naj bi rajše vzeli svinčnik v roko in jeli naj bi malce računati. Pa

trezno — z dejstvi. Potem bi videli, da njih položnje ni tako sijajno, kakor si domisljajo, da so se nasproti Slovanstvu zariji v politiko, ki mora postati pogubna v svojih posledicah le za Italijane same.

Ako bi naši Italijani hoteli računati z dejstvi, ako bi hoteli računati z resničnimi narodopisnimi odnošaji države, v kateri žive, in v kateri bodo morali živeti — ako Bog da — še dolgo, ne bi se bili zariji v tako nezmislno, strastno politiko nasproti Slovanom. Ako bi hoteli računati z notoriško istino, da je njih le pečica v Avstriji. Slovanov pa milijone; ako bi pomislili, da že naravni zakon zahteva, da večina mora priti do veljave prej ali slej, da se naravni odnošaji dajo pač potajevati začasno z umetnimi sredstvi, da pa slednjič vendar prodirajo na površje z elementarno silo — ako bi pomislili vse to, gotovo ne bi bili zasnovali toli nezmislne in izzivajoče politike svoje nasproti nam in ne bi izzivali boja, v kojem morajo slednjič propasti. Ali oni nočejo misliti, oni žive rajše v deliriju! Vsi njih triumfi, ki jih slavce ravno te dni, vse tiste fanfare progressovske, ki pretresajo ravnokar naš vzduh, niso drugega, nego delirij. Tem strašneje bo zbuđenje iz tega — delirija.

Mesto da plešejo svoj politični in narodni kankan, naj bi rajše gledali, kako je razmerje med njimi in avstrijskim Slovanstvom — naj bi rajše devali na tehnično ono, kar morejo pridobiti v boju s Slovanstvom, in ono, kar morejo izgubiti. Videli bi, katera stran tehnično bi bila težja in — streznil bi se! Kaj morejo pridobiti avstrijski Italijani v borbi zoper Slovanstvo? To je tako malo, da je smešno. V Dalmaciji so odgospodarili definitivno, na Gorškem se bližajo orjaškimi koraki dan — obračuna, v Istri se bore Italijani za svoje nadvladje le se zadnjimi obupnimi silami: le še par let in pri kraju bodo. In — v Trstu? No, tukaj utegnejo morda — ali le morda! — nekaj pridobiti, ali to nekaj je smešno. Recimo, da nam v spodnji, najbližnji okolici poitaljančijo še par tisoč duš. Mestne Slovence pa in ostalo okolico naj le brišejo iz svojega računa; tu napredujemo in kar so Italijani storili na našo škodo, to so seveda storili in se ne da popraviti; ali za bodočnost naj si ne delajo velikih računov — za to bo že skrbelo — nič se ne bojimo izreči te besede — slovensko delo.

Torej kakih par tisoč duš nam utegnejo še poitaljančiti! Kaj so si pridobili s tem? Kaj je to za narod, ki šteje v svoji skupnosti nad 30 milijonov duš?! Ta pridobitev ni v nikakem razmerju z onim, kar utegnejo Italijani zgubiti v veliki borbi se Slovanstvom. Naj le poslušajmo glasni govor številko o narodnostnem razmerju v Avstriji, da izvedo, da igrajo va banque, za bodočnost, za vse!

Čemu izzivati onega, ki je močnejši od mene?! Ali bi ne bilo bolje za tržaške Italijane, ako bi imeli po okolici odkritosrčnih, če tudi slovenski govorečih prijateljev, nego da se naslanjajo na topolo slovenskih, demoralizovanih, italijanskih le brbljajočih izneverencev, smatrajočih svoj lastni truh in svoje grlo — svojim bogom?!

Vse to bi pripravili laški gospodi v trezno premišljevanje, ako ne bi vedeli, da so oni v takem dušnem razpoloženju, da niti niso sposobni za trezno misljenje, da so — v deliriju. Za ljudi pa, ki so v deliriju, treba posebnega zdravljenja!

23 let je minolo, ko smo bili zavrnilli »Piccola« z njegovimi tedanjimi sladkimi in ravno zato še bolj hinavskimi besedami o dolžni obzirnosti na strani večine napram manjšinam. Izvršile so se od tedaj velike izpremembe. Avstrije, ki smo tvorili v nji s plemenski brati veliko večino — ni več. Danes pripadamo državi, kjer tvorimo mi manjšino. Ali načela, ki jih je »Piccolo« poudarjal tedaj, in dolžnosti večine napram manjšinam, so ostala. Tudi danes se lahko sklicujemo na tedanja izvajanja tržaškega lista, da večina bodi obzirna in miroljubna napram manjšini, ki bodi v resnici nje sodelovalec. Ali ostal je tudi — »Piccolo« in ostali so njegovi verniki s svojim hinavstvom in svojo moralo. Tudi danes piše ta list plemenite ideje in naziranja le za parado. Danes smo mi le manjšina v državi in ne morejo nam podkati, da jih hočemo spoditi iz hiše. Vendar križiče o nevarnosti, ki da grozi njihovih državi od strani naroda, ki mu pripadamo plemenski. (In tako nevarnost rišejo na steno le v namen, da bi opravili svoje zahtevo po politiki zatiranja proti lastnim sodržavljanom jugoslovenske narodnosti!) Ali, ravno zato moremo mi tudi danes, kakor smo pred 23 leti, klicati Italijanom, da taka politika ne bi bila danes nič manje nevarna igra, nego je bila tedaj! Pameinemu Italijanu so na dani razlogi, ki podkrepljajo to našo trditev.

Pred polomom demagoške politike

Zagrebska »Narodna Politika« priobčuje pod tem naslovom nastopno zanimivo sliko o sedanjem političnem položaju na Hrvaškem: Čim bolj se približujemo dnevu 28. novembra, tembolj se mračna politična atmosfera, ki živimo v nji, razbistruje in situacija postaja jasnejša. Politične razmere se kristalizirajo in njihov razvoj postaja vedno evidentnejši. Vsa pozornost naše javnosti je obrnjena evoluciji v Radičevi kmečki stranki, ker od nje

mege vedenja v bližnjih dneh bo precej odvisna boljša ali slabša pozicija Hrvatov v konstitanti. V zadnjem času čujemo mnogo glasov iz Radičeve stranke, a vidimo tudi znakov, po katerih sklepamo, da ta stranka preživlja proces razpadanja.

Stranka Radičeva je že dosegla maksimum svojega razvoja. Zajela je v svoj krog vse tiste negativne elemente, ki jih ima v sebi hrvaško pleme, posebno v kmečkih slojih. Radičeva stranka je postala zbirališče vseh tistih nezadovoljnih, ki so nezadovoljni s čimer si bodi, prav tako, kakor je pred nekoliko meseci tudi komunistična stranka zbrala v sebi vse take elemente po mestih. Radičeva ime je simbol destruktivne v širokih kmečkih slojih, a Radičev program v opravičbo, s katero morejo barabe med kmetstvom hladiti svojo jezo na gospoda in »kaputaša«. Radičeva stranka je postala zbirališče vseh tistih elementov, ki negirajo vsako družabno uredbo. En del kmetstva je razumel Radičevevo republiko anarhično, kot nekako družabno stanje, kjer ni oblasti. Za en del kmetov pomenja Radičeva republika državo, ki v resnici ni država, ker v tej državi ne bi bilo: ne oblasti, ne davkov, ne vojaštva (nevsvalna republika), v kateri nimajo državljani nikakih dolžnosti, ampak samo pravice. V Radičeveo stranko so v prvi mah prihitali vsi tisti ostanki ostankov frankovske stranke prava, ki je dne 29. oktobra 1918. doživela svoj politični razvoj razmer po prevratu.

Vsakomur, ki pozna razvoj razmer, je moralo biti jasno, da se ta konglomerat nezadovoljnih iz drugih strank, ne bo mogel vzdržati v skupnosti. Negativni elementi morejo ostajati skupaj samo dotlej, dokler so reakcija. Čim pa postajajo akcija — a to se dogaja v parlamentarno vladanih državah po vsifih, ko so dobili večino narodna na svojo stran in morajo prevzeti oblast — se hitro razhajajo, ker nimajo vezi, ki bi jih držala skupaj. Ali nimajo pozitivnega programa, ali pa se ne strinjajo v njem. Pametnejši elementi začnejo občutiti odgovornost za svoja dela ter se začenjajo bati posledice, ki jih donaja udeleževanje njihovega programa. Široki sloji naroda, manje inteligentni pristaši, verujejo obljubam svojih voditeljev ter zahtevajo izpolnitve obljub. Voditelji prak izpoznajajo, da so obljube neizpolnjive, a široki sloji, besni in razočarani, zapuščajo svoje dotodanje voditelje.

Ta proces je preživela komunistična stranka. Njena veličina in moč ste meljili na demagogiji. Ko je došla v večino, je bila v nasprotju z realnostjo in v tem nasprotju je razpadla. Radičeva stranka je na potu, da preživi isto. Znaki so že tu. Že nekoliko časa lansirajo voditelji stranke vesti, ki pomenjajo — umikanje. Radič podaje preko dra Paveliča izjave, s katerimi priznava to državo. Še več, s katerim se hoče kazati kot državotvoren element. Dr. Horvat, v »Jutranjem Listu«, govori slično o odgoditvi uresničenja Radičeve kmečke republike, o priznanju monarhije, potovanju v Belgrad itd. Slične izjave dajejo tudi drugi uglednejši voditelji. Vse to so poizkusi, more li politika Radičeve stranke kreniti — nazaj in izpremeniti fronto. Voditelji so se ustrašili pred realnostjo. Boje se odgovornosti za kako negativno, pravaško politiko abstiniranja, ali, ne vedo, kako bi to opravili pred svojimi volilci?! Postavljanje pozitivnega programa je izzvalo v stranki nesoglasja, ker znači razpravo o taktiki, o cilju stranke, a s tem nastopa moment diferenciacije in razhajanja vseh tistih elementov, ki jih je spajala negacija današnjega stanja.

Prvi, ki je izstopil iz stranke, je poslanec Hervoja. Izstop tega poslanca iz kate-rekoli stranke je najzanesljivejši znak, da ta stranka ni ostala dobesedno dosledna svojem programu. Posl. Hervoja je najboljši dogmatski politik v Hrvatski, ako ga sploh moremo imenovati politika, ker njemu politika ne pomenja prilagodjevanja posebnim razmeram, marveč dobesedno vstrajanje pri besedi programa. Neposredno po prevratu je Hervoja vstopil v Radičeveo stranko, ker jo je smatral, da bo mogla izvršiti program Ante Starčevića, ko se je razočaral v Starčevićevi stranki; Hervoja je začel usodo Radičeve stranke: pomenjal je on poslednjo fazo državnopravne politike, s katero je stranka nastopila po prevratu. Njegovo prizadevanje je šlo za tem, da zbere v nji vse državnopravne elemente, da napravi iz nje stranko, ki bo najčistejša stranka prava. Faktično so se nagnetli v stranko frankovski elementi in je postalo novo izdajanje stranke prava brez nikakega socialnega in razrednega kmečkega obilježja. Ali, ta dva elementa — državnopravni in razredni — se nista mogla zložiti, ker izključujeta drug drugega. Ako je stranka izključeno državnopravna potem mora zbrati v sebi vse Hrvate brez razlike stanu — to stališče je zastopal posl. Hervoja —; ako je pa razredna, kmečka, more zjeti samo kmete, a od »gospode« samo »kmečko gospodo«, ne pa vseh Hrvatov. To protislovje v sestavi stranke je dovedlo do izstopa poslanca Hervoja. V zadnjem času je tisk Radičeve stranke začel streljati na frankovce, da so gospoda, ki nimajo nikogar za seboj. »Gospoda« v Radičevi stranki občutijo nevarnost od pridruženja frankovske »gospode« zbog konkurence, a kmetstvo, vzgajano akoli desetletja v mrtnji proti »gospodi«, se je začelo odvržati od te nove frankovske »gospo-

de« v stranki. Posledica vsega tega je, da je poslanec Hervoja izstopil iz stranke ter osnoval novo stranko »Hrvati na okup«. Med novo »najčistejšo« stranko prava in Radičeveo stranko je nastala borba. Radičev »Slobodni dom« nazivlja Hervoja s »spoturico«, a člane njegove stranke s »Turki«.

Proces razpadanja Radičeve stranke je že začel. Že je takih, ki so se radi-kalnej nego Radič, in ki se jim zdi, da Radič zanemarija interese Hrvatstva. Po volitvah pa bo Radičeva stranka postavljena pred dilemo: odločiti se bo morala ali za politiko negacije, ali za moralno politiko! In pride nova, še radikalnejša razcepitve. Voditelji stranke preživljajo evolucijo in prilagodijo se novi situaciji, ali široki sloji je ne prežive tako hitro. Zlom, ki ga ze sličan proces izzval v komunistični stranki, ne prizaneso tudi Radičevi stranki. Drugo, še večje protislovje med državnopravno politiko in razredno strukturo stranke, dovede to do strašnejšega poloma, ker se krepe stranke, ki imajo bolj izdelan socialno-ekonomski program, in tudi laglje izvedljiv. Tragično je, da bodo morali Hrvatje tako drago plačati to izkustvo, ki je pridobe z zlomom Radičeve stranke. Nadejamo se, da bo to vendar poslednji poizkus demagoške in avanturistične politike pri Hrvatih.

Domače vesti

Sami moramo biti na jasnem, kaj hočemo! Najprej moramo biti sami na jasnem, kaj hočemo, sami s seboj moramo napraviti račune. Tu je treba od vsake strani precej iskrenosti, zupanja, nesebičnosti, torej samih lastnosti, ki so v tej materijalistično navdahnjeni uri redke. Moramo se docela osvoboditi onega avstrijskega duha, ki je živel — avstrijska država je bila anomalija, ki je obstajala le na zgodovinski tradiciji — ob gestu divide et impera. Ta, žal, tudi med nami Slovenci vcepilni duh je sicer po prevratu in po postanku enotne narodne stranke precej posehal, in nikakor ne smemo več pripustiti, da bi med nami novoro-življale strankarske strasti, ki bi zanele razdor in naprave med nami razkol. Jugoslovenov, ki smo postali po rapalski pogodbi italijanski državljani, je tako majhno število, ki si nikakor ne smemo privoščiti luksusa medsebojnega strankarskega boja. Kakor smo bili do sedaj, od prevrata sem, tako moramo ostati tudi v bodočnosti: edini in slojni. Ne delimo se več na pripadnike te ali one nekdanje stranke. V politiki bodimo samo Jugosloveni in nič, čisto nič drugje! Vsi, ki smo si bili poprej politični nasprotniki, si moramo danes podati roke, bodimo drug napram drugemu iskreni, zaupljivi, ker ista usoda nas veže vse, vse nas čakajo isti boji za narodni obstanek. Ne dajmo se zavajati od nenaravnih strankarskih razprtij. Ne zvajajo krojev po metodi prejšnjih strank! Vsaka organizacija naj bo le strogo narodna, kjer naj se z objektivnostjo z ene in z druge strani in z medsebojnimi sprazumljenjem dokumentira javnosti, da smo se oprostiti onih strankarskih predslovov. Nov duh naj pride med nas! Zastopniki vseli slojev naj odvržejo vsako pristransko postojanje iz vidika prejšnjih strank. Bodimo si drug drugemu v dokaz, da ne živimo več v strankarskih razmerah kot pod bivšo Avstrijo.

Začimo delo državnega čiščenja od zgoraj dol! Ako bodo tu gori iskrenosti, nesebičnosti in pravega redoljublja, bodo tudi na človek to posneli. Posebno veljaj to za one kraje, kjer še danes vlada nezaupanje in prikrita strankarska mrtnja.

Političnega društva »Edinost« naloga je ogromna. Veliki zadatki čakajo to društvo. Prihajajo časi, ki nas ne smejo najti neprivrjene. Treba, nasprotno, da stopimo sami po vzgladu Nemcev s strogimi zahtevami na plan v pogledu administracije, šol, uporabe jezika v uradu in izven nje. Dosedaj nas je uspalava nada na pomoč, ki nam ni imela priti od naših bratov onkraj meje. Sedaj pa se moramo enkrat iztrzniti in reči: v nas samih je spasi! Zahtevati moramo, da se prepreči nekane, s katerimi se nas namerava priklopiti k videnski provinci in na ta način razkosati... Zahtevamo avtonomijo za naše ljudstvo, naj se nam odloči sredice, naj se dopuste naši ljudje v urade, naj se nam da pravica vsaj v onem obsegu, kot smo jih imeli poprej. Ako hočemo začeti boj za najzastavljivejšo pravo, ako naj se iz suženstva čelo polagoma dvigamo, potem je bila ona iskrenost, ki jo povdarja italijanska vlada in žurnalistično, najhite stopuje, ki ne bo imela obstanka. Edino na ta način je mogoč sporazum z nami, ako se nam daje vsa prava, ki jih po idejah, katere so bile med vojno in po vojni tolikokrat izražene, moramo dobiti, ako se nas smatra za ravnopravne državljane in ne za državljane druge ali tretje vrste, ki imajo samo dolžnosti in nobenih pravic, kakor da plačujejo davke. Italija se rade ponaša s svojo staro kulturo. Toda — ne govorimo iz zlobnosti — dosedaj smo občutili od Italijanske kulture zapore, dejanske napade in terorizem od strani gotovih ljudi in neugumost imovine. Tem besedam »Goriške Straže«, narekovanim od plemenite misli na veličino in usodnost dogodkov, ki so nas zalotili, se pridružujemo tudi mi brezpogojno in iz polnega srca. Tako govori ta zares čista ljubezen do naroda in skrb za njegovo bodočnost. Naj bi ta beseda našla odmeva do zadnje koč naše primorsko-notranjskega ozemlja!

Smrtna kosa. Pred ducvi je umrl v bolnišnici pri Sv. M. M. po kratki in mučni bolezni naš rojak Veloslav Fabčić. — Akoravno je bil pripravljen delavce v livarni pod Sklednjem, je vendar redno podpiral in obiskoval vse prireditelje naših društev, posebno pa CMD podružnice pri Sv. Jakobu. — Vred njegove izvanredne zavednosti so ga šentjakobčani na splošno cenili. — Spominjamo se posebno neke prireditve, o priški katere je bil brezposeln — a je vendar daroval 20 L. — Vrgolji je svoje otroke v narodnem duhu. — Naj mu bo zemlja čista lahka!

Pogreb pok. Franca Godnika se je vršil včeraj popoldne iz bolnišnice pri Sv. M. M. Spodaj na pokopališče v Barokovlje. Pokojnika je spremljala na njegovi zadnji poti precej veliko ljudi, med njimi lepo število njegovih strokovnih tovarštev. Na pokopališču je se poslovi od pokojnika G. Masnez z lepim nagrobnim govorom, v katerem je opisal njegovo delovanje na narodnem polju. Čislaneu pokojniku bodi zemlja lahka!

Narod neslavne zgodovine da smo mi Jugosloveni — je rekel graf Storza v svojem govoru v italijanskem parlamentu. S trditvijo je g. ministar ovdal, da ne pozna dobro ne zgodovine plemenske Jugoslovenov, ne zgodovine Evrope, ne zgodovine turških invazij, ki so ogrozili osrednjo Evropo in s tem — evropsko kulturo! Jugosloveni so bili s ko okoli stoletja s puško oboku in s petoli ki so krvi obvarovali Evropo in nje kulturo pred tistimi nevarnostjo. Rešili so evropsko civilizacijo, ki se je mogla razvijati, ko so Jugosloveni izvršili znanje, in le radi tega nastajali v kulturo

znan razvoja. Prigledaj jim je gotovo častni naslov: znanstvenik kristianit. Ohranba evropske kulture...

Prosim, gospodje, policijska ura! Od družbe do družbe je hodil gostilničar...

»Saj manjka še sedem minut!« je ugovarjal Ukmar, sedeč v kotu med svojima prijateljima.

»K vragu s tako kuratelo, kakoršna je policijska ura!« se je jezil Voncina in si hitel zapenjat zimsko suknjo.

»Prosim, gospodje, policijska ura!« Od družbe do družbe je hodil gostilničar in venomer ponavljal svojo prošnjo.

»Saj manjka še sedem minut!« je ugovarjal Ukmar, sedeč v kotu med svojima prijateljima.

»K vragu s tako kuratelo, kakoršna je policijska ura!« se je jezil Voncina in si hitel zapenjat zimsko suknjo.

»Prosim, gospodje, policijska ura!« Od družbe do družbe je hodil gostilničar in venomer ponavljal svojo prošnjo.

»Saj manjka še sedem minut!« je ugovarjal Ukmar, sedeč v kotu med svojima prijateljima.

»K vragu s tako kuratelo, kakoršna je policijska ura!« se je jezil Voncina in si hitel zapenjat zimsko suknjo.

»Prosim, gospodje, policijska ura!« Od družbe do družbe je hodil gostilničar in venomer ponavljal svojo prošnjo.

je naglašala, da je bila Kastavska občina že leta 1819 s soglasnim sklepom o celokupnega občinskega zastopstva...

Prekličen odloka od 31. decembra 1918. Ker smatra, da so odpadli razlogi, ki so bili povod odloka od 31. decembra 1918.

Gen. civ. kom. Moseoni. Predložitev obratnih dovoljenj v potrdilo. — Tukajšnji civilni komisariat za Trst in okolico...

Plesno bala otvoril št. Jakobovi - Sokole v nedeljo, 27. t. m. od 10-13 v dvorani Del. konsumnega društva.

Vredski »Sokole« prireditelj v torek, 30. t. m. ob 19-30 svojo prvo pevsko vajo.

Sentjakobska društva v Trstu prirede danes ob 6. uri popoldne v dvorani Delavskega konsumnega društva pri Sv. Jakobu zabavni večer.

Učitelj v pokou poučuje otroke. Pride tudi na dom. Cene zmerne. Naslov pove uprava.

LEKARNA IN KEMICNI LABORATORIJ V SEZANI. Ribje olje prve vrste, kemično prečiščeno.

KROJAČNICA Avgust Štular, ul. S. Francosca D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu.

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, urar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga).

Krone srebrne, zlate plača po najvišjih cenah le Pertot Krone ul. S. Francesco 15, II. n.

Tvrda Počkaj & Šonc na Kozini. Vsi v trgovino spadajoči predmeti.

IVAN GRZINIČ - ROČ priporoča svojo zalogo (273) ISTRSKEGA VINA in BRINJEVCA.

KRONE plača vedno par cent. več nego vsak drugi. Aložij Povh, trgovina Piazza Garibaldi št. 3, tel. 8-29.

RAZGLAS. Sofija Lašič iz Goč št. 37 naznanja, da bo na javni prostovoljni dražbi prodajala svoja posestva in sicer:

živila aprovizorjske komisije za teden od 28. nov. do 4. decembra 1920.

Preščno po številka 33 živilske izkaz. Na odmerek: Riž: 20 dkg po 2/20 lir kg; Teestnine: 1/2 kg po 1/90 lir kg; Koruzna moka: 40 dkg po 90 stot. kg; Sladkor: 10 dkg po 7 lir kg; Olje: 20 cl. po 10 lir liter.

Dopisi. Vjekoslav Brozović. Iz Buzeta: V soboto, dne 20. t. m. je preminul v bližnjem selu Crnica 74letni starina, veleč. Vjekoslav Brozović, tamojšnji kapelan.

Gen. civ. kom. Moseoni. Predložitev obratnih dovoljenj v potrdilo. — Tukajšnji civilni komisariat za Trst in okolico...

Plesno bala otvoril št. Jakobovi - Sokole v nedeljo, 27. t. m. od 10-13 v dvorani Del. konsumnega društva.

Vredski »Sokole« prireditelj v torek, 30. t. m. ob 19-30 svojo prvo pevsko vajo.

Sentjakobska društva v Trstu prirede danes ob 6. uri popoldne v dvorani Delavskega konsumnega društva pri Sv. Jakobu zabavni večer.

Učitelj v pokou poučuje otroke. Pride tudi na dom. Cene zmerne. Naslov pove uprava.

LEKARNA IN KEMICNI LABORATORIJ V SEZANI. Ribje olje prve vrste, kemično prečiščeno.

KROJAČNICA Avgust Štular, ul. S. Francosca D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu.

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, urar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga).

Krone srebrne, zlate plača po najvišjih cenah le Pertot Krone ul. S. Francesco 15, II. n.

Tvrda Počkaj & Šonc na Kozini. Vsi v trgovino spadajoči predmeti.

IVAN GRZINIČ - ROČ priporoča svojo zalogo (273) ISTRSKEGA VINA in BRINJEVCA.

KRONE plača vedno par cent. več nego vsak drugi. Aložij Povh, trgovina Piazza Garibaldi št. 3, tel. 8-29.

RAZGLAS. Sofija Lašič iz Goč št. 37 naznanja, da bo na javni prostovoljni dražbi prodajala svoja posestva in sicer:

ZIVNOSTENSKA BANKA PODRUŽNICA V TRSTU. Ulica Rona vogel ul. Mazzini. — Lastna poslovalnica.

Boleslava Jankole. S tušnim srcem zaznamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežeto vest, da je naša preljubna hčerka, sestra in nežaljena.

MALI OGLASI. se računajo po 25 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L. 2.— Debele črke 40 stotink beseda.

TAMBURASKO društvo »Slovan« v Padričah proda Berdo (bas). TRGOVSKI pomočnik, izurjen v manufakturji, sprederji in železniki išče službe.

PIANINO črn, znakma nemška se proda v via Coroneo št. 1, I. nadst., vrata 7. PEKARNA išče gospodinjico za prodajanje kruha.

REDKA PRILIKA! Veliko, lepo obdelano posestvo na ravni blizu Kamnika pri Ljubljani in 3 kilometre od železnice postaje.

POROCNA soba, pisnice, nočna omarica z lekar- nico se prodajo po nizki cen. Gatteri 23, I. Kovačič.

DVA šivalna stroja »Vitas« in stroj »Singer« na roko se proda v via dello Mura 5. SOFER - MEHANIČ išče službe kot sofer v mestu ali v okolici.

KONJSKE žeblice, stole za gostilno, tehtnice za trgovce, prečne žage in pile za žage, ima v velikih zalogi B. Dabič, Trst, Via Fontana, vhod v ul. Fabio Severo, hiša Mankota.

DVE postelji enaki, novi, iz trdega lesa, nove vzmeti chiffonier za 560 L, dvojna vrata in nočni omarici se prodajo tudi posamezno. Massimo D'Azeglio št. 3, I.

LESICI KOŽUHVI IZDELANI, črn, sivi in temno- rujavi ter sealski za stole, se prodajo po nizki cen. Ustrojenje, izdelovanje in barvanje kožuhov in izvršnje za jamstvo. TRGOVINA KOŽUHOVIN V VIA GATTERI 32, TRST.

NAZNAJAM slavnemu občinstvu, da sem poleg delavnice odprla tudi salon za izgotovljene zim- ske obleke in letne plašče ter raznovrstne obleke. Priporočam se za obilen obisk. A. Mermolja Rieger, ulica Commerciale 3.

NA NOVO odprto trgovino s pohištrom novim in starim ter z drugimi potrebnimi predmeti priporoča za obilen obisk J. Babič, ul. Artisti št. 7, zraven Corsa Vitt. Em. Piazza S. Caterina. Najnižje cene. Svoji k svojini.

DRVA za kurjavo, vsako množino, kupuje in plača po najvišjih cenah lesna trgovina Jankole & Kette, Opčine.

V ROJANU se proda hiša s lokalom in malim vrtem s takojšnjim odstopom stanovanja. Posredovalec izključen. Naslov pri upravi.

KUPIM parni stroj od 40 HP dalje (po možnosti prenosljiv). Anton Medvedič, Klana. (613)

KUPIJEM vreče in čunje. Molin Grande 20, Babuč.

HISIČA v krašni legi, obstoječa iz dveh stanovanj in vrta se proda po ugodni cen. Kavarna XXX, Ottobre, 10-12 in 15-17.

PRODA SE radi selitve, sesalica z vso pripravo in novo vrvi za vodnjak. Barkovlje pri Gasperetich, Miha Vodopivec.

DOBRODOČA brivnica se proda takoj. Naslov pove uprava.

Prišelji v sobo, sem odložil klobuk in palico na mizo, sezul se zraven postelje, slekel posamič suknjo, telovnik, hlače, vrgel vse skupaj na stol in skočil v...

Kaj napraviti? Vpiti? Čemu? Kdo me

ABSOLVENTINJA slovenske trgovske šole so sprejme kot praktikantha. Zahteva se znanje slovenske, italijanske in nemške korespondence, stenografije, strojepisa in knjigovodstva.

PRODASTA se dve posestvi. Prvo: Bukove Gor pri Crnomlju v Jugoslaviji, 151 oravov gozda, 35 oravov travnika, 2 hiši, hlev, kašče, vozovi, seno, več glav živine in vse gospodarsko in poljsko orodje.

ODDA SE v našem kamionu 18 B. L. za vsako vožnjo. Cene zmerne, telefon 34-61.

KRONE plača vedno par cent. več nego vsak drugi kupec, edino Alojz Pavh, trgovina Piazza Garibaldi št. 3, telef. 3-29 (prej trg Bariera).

UCITELJ v pokou poučuje otroke. Pride tudi na dom. Cene zmerne. Naslov pove uprava.

LEKARNA IN KEMICNI LABORATORIJ V SEZANI. Ribje olje prve vrste, kemično prečiščeno.

KROJAČNICA Avgust Štular, ul. S. Francosca D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu.

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, urar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga).

Krone srebrne, zlate plača po najvišjih cenah le Pertot Krone ul. S. Francesco 15, II. n.

Tvrda Počkaj & Šonc na Kozini. Vsi v trgovino spadajoči predmeti.

IVAN GRZINIČ - ROČ priporoča svojo zalogo (273) ISTRSKEGA VINA in BRINJEVCA.

KRONE plača vedno par cent. več nego vsak drugi. Aložij Povh, trgovina Piazza Garibaldi št. 3, tel. 8-29.

RAZGLAS. Sofija Lašič iz Goč št. 37 naznanja, da bo na javni prostovoljni dražbi prodajala svoja posestva in sicer:

IVAN GRZINIČ - ROČ priporoča svojo zalogo (273) ISTRSKEGA VINA in BRINJEVCA.

KRONE plača vedno par cent. več nego vsak drugi. Aložij Povh, trgovina Piazza Garibaldi št. 3, tel. 8-29.

RAZGLAS. Sofija Lašič iz Goč št. 37 naznanja, da bo na javni prostovoljni dražbi prodajala svoja posestva in sicer:

IVAN GRZINIČ - ROČ priporoča svojo zalogo (273) ISTRSKEGA VINA in BRINJEVCA.

KRONE plača vedno par cent. več nego vsak drugi. Aložij Povh, trgovina Piazza Garibaldi št. 3, tel. 8-29.

PODLISTEK

DAMIR FEIGEL:

STRAHOVI

»Prosim, gospodje, policijska ura!« Od družbe do družbe je hodil gostilničar in venomer ponavljal svojo prošnjo.

»Saj manjka še sedem minut!« je ugovarjal Ukmar, sedeč v kotu med svojima prijateljima.

Same treznosti in solidnosti že hiram, pokažujem in bledim!

»Ne jezi se!« mu je segel v besedo Potočnik. »Tu blizu stanujem in vaju vam bom na močan čaj. Dve uri razgovora vzdrži tudi moja zaloga špiritua, sladkorja in ruma.

»Vesta kaj,« je predlagal Uršič, »ugasimo luč in vsak izmed nas povej iz svoje življenja dogodek, ko ga je bilo najbolj strah. Taki izjavljajo, da so...

ljaji se navadno vtisejo globoko v spomin. Tema pa tvori najprikladnejše ozadje takim slikam.

Tema je bila kakor v rogu in vendar sem videl vse. Videl sem, kako se je vzdignila velika postava izpod moje odeje, videl žareče oči, uprte vame. Kri mi je zastala po žilah, lasje so se mi najcizili in mrz me je izpreletel.

Morilec v moji postelji. Zadavil me bo, pobral mirno vse moje stvari in izginil v noč, kjer ga težko več doseže roka pravice.

»Kaj napraviti? Vpiti? Čemu? Kdo me

»Kaj napraviti? Vpiti? Čemu? Kdo me

»Kaj napraviti? Vpiti? Čemu? Kdo me

Javna trgovska šola v Gorici. Ravnateljstvo obvešča vpisance dveletne šole (pripravljalnega, prvega in drugega razreda), da se otvori šola v četrtek, dne 2. dec. ob 8 predpoldne.

V spomin blagega in narodnega skladatelja. Dne 4. novembra 1920 je nastopil prečastiti gospod Karel Klinar, upokojeni kurat Nove Stifte pri Ribnici na Kranjskem, svoje 85. leto starosti. Vsi stari ljudje na Vipavskem se spominjajo z veseljem bivšega kurata v Sturijah, veselega pevca in skladatelja, ki je širil narodno in cerkveno petje po Vipavskem. Na taboru l. 1869. v Vipavi si je stekel z dekanom Grabrijanom velike zaslugе. — V življenjepisu: Simon Gregorič, Anton Bugar, l. 1907., stran 65. čitamo: »Simon Gregorič je delal v Ribnici izlete. Sel je n. pr. k Novi Stifli, kjer službuje njegov znanec in prijatelj iz davnih let, župnik Karel Klinar. Nad vse priskoči mu bilo svidenje teh dveh duhovnikov, obeh vstrajnih narodnih delavcev. Kedo ne pozna krasne skladbe »Slepca«? Njen duševni oče je župnik Klinar. Mimogrede omenjeno, je on tudi skladatelj lepe pesmi »Na straži«, ki se je prištevala že mnogim in tujim skladateljem. — Sedaj je ubogi revež sam oslepel. Pri operaciji je izgubil levo oko; na desnem očesu se je operacija sicer posrečila, a sedaj mu peša vidno zopet vid in, kakor kaže, mu opeša zadnja luč oči. Bog mu daj toliko kreposti, da bi nosil udano težavno butaro starosti, dokler ne zagleda okrog groba zdravih očij slavo onih, v Bogu srečnih, koji so se trudili in žrtvovali za druge! Ubogi starček trpi sedaj nadlogo sleposti, pa tudi pomanjkanje na starost. Maševati ne more in 400 K na mesec, v visoki starosti, v zimi njegovega življenja je pčelo pogrjnena mu miza: »Na robu groba malo pašo trdo je življenje naše. —

nam, liki marljive čebelice, prihiteli na pomoč svojimi prevdarki in treznimi nasveti vse one, ki se čutijo v tem le kolikaj večje in sposobne. Zlasti zavodne učiteljice so nam v krepko zaolombo saj so ravno one v najstarejšem stiku z dušnimi težnjami in potrebami slovenskega ženstva. Rokopise sprejema že za 1. številko — ki izide brzkone ob Novem letu — urednica, ga. M. Stepančičeva, Via Scorcola 492 L. Da si ne povečate stroškov, ne bomo pošiljali »Jadranske« nikomur na dom, temveč bo nakup pri onih prodajalcih, ki razprodajajo druge časopise.

Uredništvo »Jadranske«. »Mladika«. Izšla je 8. številka s to-le vsebino: 1. Venceslav Bele: »Detinsko blagovestje«. — 2. L. »Ženska in krščanstvo«. — 3. Domen: »Brezmaženi«. — 4. Ant. Ivančič: »Kmet«. — 5. Mirko: »Pestaneč, razvoj in pomen petja«. — 6. St. Stanič: »Naša pesem«. — 7. Franc Bevk: »Goriško slovo«. — 8. Fr. Ločnik: »V barakah«. (1. Pomoč in barakah. 2. Starčkova pesem. 3. Črna ptica). — 9. Franc Bevk: »Nekaj o dramih«. — 10. Filip Merjasič: »Cuj Sijon Rešenika«. — 11. Avgust Boudeson: »Kajzar Lars«. (Švedska vaska povest). — 12. Domen: »Sosed«. — 13. Čavenski: »Božični običaji. (Mladinska igra). — 14. Društvena organizacija. — 15. Domači odmevi. — 16. Razgled po svetu. — 17. To in ono. — 18. Književnost. — Zbirke in darovi. — Listnica uredništva. — »Mladika« izhaja 20. vsakega meseca. Uredništvo in uprava je v Gorici, Gosposka ulica 2 (Kajžarna). Stane celoletno 8 lit. — V »Listnici uredništva« čitamo: »Za danes naznanjamo svojim naročnikom in sotrudnikom, da je listništvo lista sklenilo z novim letom radikalno preureditve. List dobi za urednika slovestnika, ter bo izhajal vsakih štirinajst dni. Prihodnja številka razvije tozadevni program. Nas list bi se pečal z nacelnim prometovjem dnevnih dogodkov doma in drugod in bi pričel v obilnišeri meri leposlovno gradivo. Naše slovestnike opozarjamo na to točko ter se pripravljamo za sodelovanje že sedaj prosimo prijatelje lista, naj zanj pridajo agitujejo ter mu pridobe obilo novih naročnikov.« »Gor. Koledar« 1921 in priloga. »Narodna Tiskarna v Gorici naznanja, da kljub temu, da je bilo valed bombe, vrzeno v »Nar. Tiskarno« seznanjen okrog 3000 pol Koledarja, bo de v drugi polovici prihodnjega tedna začela z razpošiljanjem »Koledarja« 1921.

plača takoj. Kdor potrebuje galice, žvepla, olinatogačarje, plugeve, posameznikito itd., naj se prijavi pri »Tržaški kmetijski družbi«, ul. Filzi 10.

Za tiskovni sklad »Edinosti« Neimenovana 2 L, Rubinič Cvetko, Moščence 13 L. Ob priliki poroke Antona Simsič in Marije Simsič iz Graviškute, občina Ločnik, se je nabralo 40 L. (Darovali so: Velušček Stefan 5 L, Kociantič Josip 11 L, Simsič Josip 2 L, Simsič Ivan 5 L, Velušček Josipina 10 L, Simsič Alojzij 2 L, Jurčič Amalija 3 L, Simsič Anton 2 L; skupno 40 L. V počastitev sponosa pok. Antona Trobca daruje Ana Pertot z družino 50 L. Avber, da bi se »Kraški vrh« zbudil 10 L. Dosedaj izkazanih L 26.122/84; v današnjem izkazu L 115.— Skupno L 26237/84.

DAROVI Za pogorele Narodnega doma so darovali sledeči: Ivan Gorjup 30 L; Panjek - Vatovec, Jokič Špiro, Zinka Dr. Rybafava po 20 L; Stanko Godina, Sirača Andrej, P. Zerjal po 10 L; Bremic Anton 5 L, Nevič Ferd. 10 L; Planinc, Ivan Taučer, Marij Gulič, Franza, Jakob Tomine, Merkelj po 5 L; Kariš 3 L, Zei 2; skupaj 170 L. Nabrano v Idriji 16 jgl. kron.

Za Torničevo: N. N. konsultacija Dr. S. 10 L. Strgar mesto cvetja na grob pok. g. Trobca, daruje 10 lit svetovanski CM podružnici in 10 lit tamošnjemu dramatičnemu odseku. Denar hrani uprava.

Nabral osekator za razbitje stekla, 50le CMD pri sv. Jakobu: Furlan Jožef 5 L, N. N. 5 L, naš fantje iz Bača 12 L, Gorenc 11 L, Radko Selčan 5 L, Begunc 1 L, Curek Dragotin 4 L, Lešnjak Vik. 5 L, N. N. 3 L, Se dve 2 L, Godina 2 L, Anton 3 L, Planinc 2 L, Slovenec 5 L, da ne bode veter pihal 5 L, Božji stolček 2 L, Štrukelj 10 L, N. N. 20 L, Omizje pri Deklevi 11 L, N. N. 1 L, Curek Dragotin 3 L, Tomažič 10 L, Flego 2 L. Skupno 129 L.

Za Ciril-Metodovo družbo daruje F. Z. v Poniških 118 neprepečatenih kron.

Trgovsko - obrtna zadruga v Trstu registrirana zadr. z neomejenim jamstvom ul. Pier Luigi da Palestrina št. 4. I. n. sprejema hranilne vloge od 1.1 dalje. Navadne vloge obrestuje po 4 1/2%, večje po dogovoru. Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. - Posoja hranilne pušice na dom. - Rentni davek plačuje iz svojega. Daje posojila po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poročstvo, na zastave vrednostnih listin. Uradne ure vsak dan izvzemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

Pozor vinorejci! Imam na predaj 30 tisoč cepljenih trt črne in bele vrste na raznih ameriških pedlagah, katere bom oddajal v jeseni (od novembra dalje). — Pipan Josip, Prešerje 16 pri Komnu. Cene po dogovoru

DR. MRACEK LEOPOLD ZOBOZRAVNIK Trst, Corso Vittorio Emanuele III. 24, I. sprejema od 9-12 in od 15-18. Brezbolestno izdranje zob, zlate krone, zlati mostovi brez neba — Vse po moderni tehniki, ameriški in švicarski sistem.

Kmetijska in vrtnarska gospodarska zadruga reg. zadr. z om. poročtvom Trst, ulica Raffineria 7 — Telefon 36-75 naznanja otvoritev svoje prve ZALOGE VINA v ul. Salice 21 na drobno in na debelo. Vino domače in prvovrstno istrsko (iz koprčine) po ugodnih cenah — Gostilničarjem se nudi ugodna prilika za nakup prvovrstne in pristne kaplice (265)

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd. N. CVENKEL, Trst, Corso V. E. III. šte. 24.

Srebrne krone po L 2.15 — plača — (258) Francesco Buda, Trst, Via Scallinata 1

PFaff Straj za šivanje in vezanje pravi nemški izvozci Seidel & Neumann in Singer, Gast & Gasser Trška ustanovljena l. 1873 FRANCESCO BEDNAR Trst, ul. Campanile 19

Ljubljanska kreditna banka Podružnica v Trstu. Centrala v Ljubljani. Podružnice: Celje, Borovlje, Gorica, Saraj, Split, Trst, Maribor Ptuj, Delaiska glavnica K 50.000.000, Rezerva K 45.000. Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v litrah na hranilne knjižice proti 3% obrestovanju na žiro-račune proti 3% obrestovanju. Za na odpoved vezane vloge plača obrest. po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice. Tel. št. 5-18, Blagajna je odprta od 9-13.

ZASTOPSTVO JUŽNE ŽELEZNICE Prodaja vozniških listkov iz Logatca za vse postaje južne železnice, v Jugoslaviji in Nemški Avstriji v potniški pisarni »COSULICH«, Societä Triestina di Navigazione via Milano 10, pritriljeje. (184)

V Ilirski Bistrici v sredini trga se prodaja lepa, velika hiša z dvoriščem in hlevom, pripravna za trgovino ali gostilno. Cena zmerna. (264) Naslov pove uprava

JOSIP STRUCKEL Trst, vojaš. Via Nuova-S. Caterina. Velika izbira vsakovrstnega blaga za moške in ženske. — Blago za sukaje, žamet, ba hant, s tlo, etamin ter raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Rimljone Adriatica di Sicurtä v Trstu (Lastna palača) Ustanovljena leta 1838. Zavarov. proti škodi, povzročeni po ožulju, strelu in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Zivljenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah — Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih.

U Ilirski Bistrici se otvori s 1. decembrom zobozdravniški ambulatorij. Dr. VIKTOR GREGORIČ, okrožni zdravnik Stanko Perhavec, dentist (260)

Edino mazilo ki ohranjuje usnje in ga vzdržuje mehko. Skladišče v Trstu, ulica Torre bianca šte. 12 - Telefon šte. 10

PELLEGRINO CINCELLI Trst - ulica Malcantone št. 9 - Trst (Hiša ustanovljena leta 1828.) KOŽE in USNJE za ženske in moške. Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakevrstni predmeti za čevlje itd. Vse po ugodnih cenah Postrežba točna. (265)

DREOSSI & C. - Trst Trg Oberdan šte. 1. Brzojavke: DREOSSI, Trst. Poštno hran. račun 11-55 Telefon: Prodajalca 14-57 Stanovanje 30-11

ZALOGA: Železnin, kovin in kuhinjskih potrebščin. — Orodje in poljske potrebšchine. — Ogrodje za vrata, okna in pohištvo. — Verige, žebliji, železna žica. Plošče iz litega železa za ognjišča. — Velika zaloga v to stroko spadajoče drobnarije. — Velika zaloga tehtnic vseh zistemov. (269)

Brill Najboljše mazilo za čevlje Podružnica v Trstu, ul. del Toro št. 10. — Telefon 31-72

ŠIRITE »EDINOST« JADRANSKA BANKA Del. glav.: K 30.000.000. Rezerve K 10.000.000. Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opuzica, Sarajevo, Split, Sibenik, TRST, Zadar, Zagreb. Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. Sprejema vloge na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3% a v bancgorigo prometu po 4%. Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od situacija do situacija. Daje v najem varnostne predale (safes). Bančni prostori v Trstu se nahajajo: ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicola. Telefon: št. 1463, 1794, 2676. Blagajna postuje od 9 do 13

»CROAZIA« Zavarovalna zadruga v Zagrebu. Ustanovljena leta 1894. Podružnica v Trstu ul. Lavatolo 1. II. n. prevzema zavarovanja stavb, premičnin, poljskih pridelkov, sena, slame in živine proti škodi po požarju in strelu in zavaruje steklo. Šipe proti škodi po razbitju. Sposobni krajevni zastopniki in aktivizatorji se sprejemajo po najugodnejših pogojih.

Gospodarstvo

Vesti iz »Kmetijske družbe«

Ako pogledamo naše sadno drevje, vidimo, da ni vse v redu na njem, to pa radi tega, ker smo se po saditvi premalo brigali zanje, posebno, kar se tiče pravičnega obrezovanja. Svrha obrezovanja sadnega drevja je v prvi vrsti ta, da mu odstranjamo konečne dele vej, da bi se hranili soli, ki bi ga imeli uporabljati ti odvisni dali, preselili v nižje dele vej, kjer bi nam bil potreben v svrhu obilnejšega nastajanja plodnih čepkov in vejic z cvetnimi brstjem, in s tem pomnoževal stalno rodovitnosti drevja. Z obrezovanjem pa vzpodbujamo tudi sadno drevje, da nam prej rodi in da donaja večjega in dragocenejšega plodu ter da se podaljšuje njega rodovitnost in življenje. Na drevesu razločujemo steblo, ki tvori podlago drevesa, in krono, ki služi za protjavljanje ploda. Srednje vejo krone, ki podaljšuje steblo, imenujemo glavno vzvodnico, vse druge pa stranske veje, ki dajejo drevesu pravo obliko. Pri mladem drevesu obrezujemo prvo vejo izpod glavne veje-vzvodnice na 2 do 3 očesa ter jo uporabljamo kot nadomestilo za slučaj, ako se nam glavna veja-vzvodnica poskoduje ali zlomi, ali pa če je preslaba, ali da nerodno raste. Vse druge stranske veje pa obrežemo na 5-6 očes. Pri obrezovanju treba vedno paziti na vejne oči ali popke. Na vsaki strani očesa ali popka se nahaja po eno sporedno nerazvito oko. Vsporedna očesa se razvijajo le v slučaju, ako se oko pokvari ali zlomi ter nadomestajo manjkajoča očesa. Na starejšem lemu pa nahajamo tudi speča očesa, ki jih uporabljamo tedaj, ko hočemo drevo pomladiti, a bližu vpojenjenih delov veje se nahajajo adventivna očesa, ki se razvijajo, če zarezemo ali odrežemo tik nad njimi ter nam tudi služijo v potrebi za izpopolnjenje oblike krone. Sadno drevje se obrezuje, ko miruje v rasti, torej od jeseni do spomladi. Pri tem se vrh odreže na toliko očes, kolikor bi jih vtegnilo še pogosti mladice in tako, da vrhne oko razvije krepko mladiko. Rezati treba vedno tik nad gornjim koncem očesa v malo poševni smeri. Plodne vejice se pri peškatem sadju obrežejo toliko, da se gornja očesa razvijajo v plodne čepke, a spodnje v plodne štrle, cvetne popke in listne popke. Plodne vejice in čepke koščičavega sadja obrežujemo drugače, ker se pri koščičavem sadju nahajajo cvetni popki le na enoletnih, to je plodnih mladikah, in rodijo le enkrat. Če jih ne obrežemo, se podaljšajo vsako leto bolj, a na spodnjem delu ogolijo ter rodijo le na vrhu; nadalje imamo pri koščičavem sadju tudi kratke vejice in kitice ali sople s 4-5 cvetnimi popki na vrhu, v katerih sredini se nahaja lesni popke. Vsi ti plodni organi rodijo najboljše sadje. Pri koščičavem sadju treba rezati tako, da se puščajo nadomestne vejice. V to svrhu se v jeseni ali spomladi odrežejo vse lanske mladice tik nad prstanom, to je, ob podlagi vejice, na dve očesi, ki se pozneje razvijata v nadomestni mladiki. Od teh dveh mladik se zunanja prikrati na polovico, notranja pa na dve očesi. V drugem letu bo notranja, to je, spodnja mladika rodila ter se jo potem odreže a zunanja napravi dve nadomestni mladiki, od katerih se zopet zunanja v jeseni obreže na polovico, a spodnja, notranja, na dve očesi itd. Kdor ni še plačal naročenih trt ali dreves, naj

Književnost in umetnost

»Jadranska« bo ime listu, ki ga ustanovi čimprej naše tržaško ženstvo. Izhajalo bo enkrat mesečno ter obsegalo vse, kar navaja k prosveti in blaginji, bodi v poučnem, bodi zabavnem slogu. Prinašala bo črtice, pesni, novele in zanimive članke o različnih vprašanjih, ki so neobhodno potrebna, da jih temeljito pozna in proučuje naše zavodno napredno ženstvo iz vsega zasedenega ozemlja: toliko to izza jadranske obale, soških bregov in kraških skal, kakor ono izpod Učke in Saetznika. Po svoji zunanji obliki bo »Jadranska« slična n. pr. naši vsakdanji »Edinosti« v njenem polovičnem pregibu, dočim bo iznašla njena cena 70 stotink, kajti izdatki bodo, zlasti spočetika, tako ogromni, da se bodo gotovo jedva krili s prejemki. Navzlic temu se v lo izvoljeni ošek nikakor ne plaši ne s skrbmi, ne z dvomi, da bi si lista ne nabavila sleherni slovenska družina in vsaka samotna ženska. Saj ono, ki so si napravile to, ne baš ugodno in težavno nalogo, stremne le za tem, da nabavijo nekoliko dušne hrane ki jo — brez razlike na svoj sloj, dobo in pokle — vse naše ženske najboljše in nujno potrebuje, ako noče še nadalje stradati in docela odreveneti v tožnem žipotarenju in nezmišelnem ždenju. — Zategadelj vabimo, prosimo in podivljamo vsako narodno ženo, vsako zavedno dekle, vsako rodoljubno gospo in slovensko gospodico, da opozori na »Jadranko« svoje bližnje in daljnje prijateljice, ki morda prežrejo v cenj. »Edinosti« pričujoči dopis. Kot resne in dobrohotne pomaga valke pa naj

priliko je prižgal moj nasprotnik užigalico. Res je sedel v postelji pred mano Mlakar. Toda moj pogled se je uprl pri slabi, nedoločni svetlobi v podobo nad posteljo. Ta podoba ni visela nikdar nad mojo posteljo. Nova uganika. »Prižgite luč!« sem ukazal samozavestno in si zbral najlepšo pozo preiskovalnega sodnika pred zakrknjenim hudo delcem. Kar se je na to zgodilo, se pove v kratkih stavkih. Mesto v tretje sem bil začel v drugo nastopje. Hodnik je enak hodniku, soba enaka sobi. Pohištvo je bilo pri Mlakarju isto tako razpostavljeno po sobi, kakor pri meni. Tu v tem kotu mora stati postelja, med oknom in vrati umivalnik, sredi sobe miza. Oba, Mlakar in jaz, sva bila vesela, da sva se rešila smrti. Koliko sva pa prestala v tistih dveh, treh minutah, se ne da opisati. Mlakarju so začeli pred časom svieti lasje in te lasje imam jaz na vesti. Kosmata vest, kaj ne?! Od tedaj pa nosim v vsakem žepu užigalico in še sedaj jih imam pri sebi šest škatlic. »Po mojem mnenju bi ravnal previd-

neje, če bi opuščal pred odhodom iz gostilne zadnjo četrt. Sicer je pa menda prišla vrsta name. P. R. S. S. T. U.« Ukmar si je nalil ob skromnem svitu svoje cigarete kozareček ruma in se odkašljal. »Spomladi je moralo biti. V mestu se ni dobila niti kapljica dobrega vina. Za hotelo se mi je domačega pridelka. Odzval sem se svoječasnu vabilu starega znanca v okoličanski vasi. Dan j bil lep, večer še lepši. Hodili mo od kleti do kleti, jedli in pili in peli, da s ose oboki nad nami tresli kakor ob času najhujšega obstreljevanja. Uvaževaje navado svojih gostoljubnih znancev, odpustiti gostu komaj pri zadnji kleti, sem skrivaj izginil. Dolga je bila namreč pot v mesto. Res so me prej svarili, naj ne hodim domov, ker je pot zelo nevarna, vsako noč se dogajajo ropi in umori, toda govornili so gluhim ušesom. Iz raznih sodov sem si bil nagromadil takih sil, da bi lahko ubil bolho na svojih napetih nadkomolčnih mišicah. In šem sem. Cim bolj sem se bližal mestu, tem bolj sem mislil na pametno svarilo svojih gostiteljev. (Konec v prih. ned. številki.)